

اقتصاد سیاسی

انتخابات

(نگاهی به انتخابات ریاست جمهوری از منظر اقتصاد سیاسی)

مؤلفان:

جمیل میلانی - جواد کرمی راد

سرشناسه : میلانی، جمیل، ۱۳۶۴ -

عنوان و نام پدیدآور : اقتصاد سیاسی انتخابات، نگاهی به انتخابات دهم ریاست

جمهوری سیاسی / مؤلفان: جمیل میلانی، جواد کرمی‌راد.

مشخصات نشر : تهران: دستان، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۱۵۲ ص.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۷-۰۸۷-۹

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا

موضوع : مشارکت سیاسی -- ایران -- جنبه‌های اقتصادی

موضوع : Political participation -- Iran -- Economic aspects

موضوع : انتخابات -- ایران -- جنبه‌های اقتصادی

موضوع : Elections -- Iran -- Economic aspects

موضوع : امنیت اقتصادی -- ایران

موضوع : Economic security -- Iran

شناخته افزوده : کرمی‌راد، جواد، ۱۳۶۵ -

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۶ م ۹۴ آ ۱۵ / JQ ۱۷۸۹

ردیف : ۳۲۰/۹۵۵

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۴۶۷۹۷۳۷

انقشارات دستان

میدان انقلاب، خ اردیبهشت، خ وحید نظری، تلفن: ۶۶۹۵۴۸۰۰

نام کتاب: اقتصاد سیاسی انتخابات

مؤلفان: جمیل میلانی - جواد کرمی‌راد

چاپ اول: ۱۳۹۶ - شمارگان: ۵۰۰ نسخه - چاپ: شریف

ISBN: 978-600-297-087-9

شابک: ۹-۰۸۷-۰۲۹۷-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

تلفن پخش: ۶۶۴۶۱۰۲۱

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
فصل اول: نظریه انتخاب عمومی.....	۱۳
۱. انسان منفعت طلب، محاسب گد اقتصادی.....	۱۳
۲. رهیافت انتخاب عمومی.....	۱۴
۳. رای دهنده عقلانی (عقلانیت رای دهی).....	۲۰
فصل دوم: عوامل موثر بر رفتار انتخاباتی در ایران.....	۳۱
۱. نظریه های رای دهی.....	۳۱
۲. نظریه هویت حزبی.....	۳۴
۳. نظریه ایدئولوژی مسلط.....	۳۶
۴. الگوی روانشناسی سیاسی.....	۳۸
۵. الگوی اقتصاد سیاسی.....	۴۲
۶. نظریه های جامعه شناسی سیاسی.....	۵۰
فصل سوم: تحلیل اقتصادی انتخابات دهم ریاست جمهوری ایران.....	۶۹

۱. ویژگی‌های انتخابات دهم ریاست جمهوری ۶۹
۲. نگاهی به نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری دهم ۷۵
۳. انتخابات ریاست جمهوری نهم و پیروزی احمدی‌نژاد ۸۵
۴. زمینه‌سازی دولت نهم برای پیروزی در انتخابات دهم ۹۰
۵. سیاست‌های اقتصادی دولت نهم در آستانه انتخابات دهم ۱۰۹
۶. کسب پیروزی از طریق سیاست جلب مشتری ۱۱۸
۷. بررسی ترکیب آرای صندوق‌ها ۱۲۱
۸. دلایل پیروزی احمدی‌نژاد ۱۲۷
۹. مناظرات تلویزیونی ۱۳۰
- نتیجه‌گیری ۱۳۹
- منابع ۱۴۵

دیباچه

«ما بی تو دوره می کنیم؛ شب را، روز را، هنوز را...»
تقدیم به آن سفر کرده بی بازگشت؛ جواد کرمی راد که با هجرتش،
غمی تلخ بر قلبمان آکند. این کتاب حاصل یک مشترک با آن بزرگوار
بود که در میانه راه تنهایم گذاشت. روحش نرین رحمت الهی ...
پیشکش به خانواده محترمش؛ مادر صبور و پدر مهربان. امید که
مرهمی کوچک باشد بر اندوه بزرگشان.
از مدیریت محترم انتشارات دستان که امکان چاپ و نشر این اثر را
فراهم نمودند، سپاسگزارم.

میلانی

اردیبهشت ۱۳۹۶

مقدمه

با رونق فزاینده بحث مشارکت سیاسی در دهه‌های اخیر، هم‌اکنون این بحث یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین مفاهیم در علوم سیاسی و اجتماعی به شمار می‌رود. می‌توان گفت انتخابات در کنار دیگر سازوکارهای مشارکت مردم هم‌چنان مهم‌ترین، بارزترین و قابل اندازه‌گیری‌ترین نوع مشارکت افراد در عرصه‌ی سیاسی است. رفتار انتخاباتی مهم‌ترین تبلور مشارکت سیاسی است.

در مباحث مرتبط با تحلیل رفتار رأی‌دهندگان ذکر این نکته مهم است که اولاً چه عواملی مردم را به شرکت در انتخابات برمی‌انگیزند؟ ثانیاً در مباحث رفتارشناسی رأی‌دهندگان پرسش اصلی این است که چه عواملی سبب می‌شود رأی‌دهندگان به این تصمیم برسند که به چه حزب یا شخص خاصی رأی بدهند؟ بررسی رفتار انتخاباتی امروزه به‌صورت علم درآمد است.

تحلیل درست از رفتار انتخاباتی و همچنین امکان موفقیت افراد و گروه‌های سیاسی در انتخابات بستگی به شناخت رویکردها و نگرش‌ها و نیز شناخت علایق و خواسته‌های رأی‌دهندگان دارد. رأی

دادن همچون بسیاری از موارد گزینشی، فراگردی بسیار پیچیده است و چنین می‌نماید که هیچ نظریه‌ای به تنهایی نمی‌تواند آن را تبیین کند. در این میان عده‌ای معتقدند اقتصاد بر انتخابات و رفتار انتخاباتی به اندازه طبقه اجتماعی، مذهب، هویت حزبی، تبلیغات و ... یا حتی بیشتر آن تأثیر دارد.

جربه تاریخی شواهد فراوانی از اهمیت اقتصاد در تصمیمات جمعی مردم در انتخابات به دست می‌دهد. سیاست‌های نادرست اقتصادی «هربرت هور» که موجب تشدید بحران اقتصادی امریکا در اوایل دهه ۱۹۳۰ شد، بیست و باخت او در انتخابات ریاست جمهوری تمام شد. تلاش‌ها برای بهبود وضعیت اقتصادی در آستانه انتخابات، انتخاب شعارهای اقتصادی و تأکید بر مسائل معیشتی مردم و رأی‌دهندگان و بعضاً صرف هزینه‌های هنگفت در انتخابات نشان‌دهنده این موضوع مهم است.

رویکرد رأی‌دهندگان بر پایه منافذ اقتصادی، خود بحث مهمی در حوزه انتخابات تلقی می‌شود که در دینامیک انتخاباتی، مثل آنتونی داونز، جیمز بوکانان، ویلیام ریکر و ... بازتاب یافته است. با نگاهی به متن و حواشی انتخابات دهم ریاست جمهوری ایران می‌توان گفت که این انتخابات در بین انتخابات برگزار شده در نظام جمهوری اسلامی منحصر به فرد بوده است. برخی عناصر متمایز کننده انتخابات دهم را می‌توان حضور بی‌سابقه مردم پای صندوق‌های رأی، مناظره‌های تلویزیونی، استفاده از رنگ‌های انتخاباتی، نحوه اعتراض به نتایج انتخابات و ... دانست. از این‌رو ضروری به نظر می‌رسد این انتخابات بیشتر مورد واکاوی قرار گیرد تا ابعاد ناپیدای آن بیشتر

شناخته شود. به نظر می‌رسد سیاست‌های اقتصادی محمود احمدی‌نژاد در جلب آراء عمومی تأثیر زیادی داشته است. مطابق دیدگاه انتخاب عاقلانه آنتونی داونز (۱۹۵۷) آنچه باعث رأی دادن می‌شود برداشتی از میزان تأمین منافع با مشارکت در انتخابات است.

مفروض بنیادی این نظریه آن است که رفتار سیاسی را می‌توان به عنوان نتیجه انتخاب‌های افراد که به دنبال نفع شخصی خود هستند، فهمید. شمار اصلی این دیدگاه این است: «نان بده رأی بگیر».

همه نظام‌های سیاسی که خواستگاه آنان مردم‌سالاری است، دغدغه مشارکت شهروندان در فرایندهای سیاسی به عنوان بازیگران مؤثر این فضا را دارند. مشارکت مردمی نیز رویکردهای متعددی دارد لیکن انتخابات بارزترین بسوه آن است و بنابه زمینه‌های سیاسی هر کشور، شاخصی از مشروعیت آن کشور، لمداد می‌شود.

با توجه به فزونی نقش سگفته سال انتخابات در سرنوشت اکثر کشورهای رو به توسعه، اهمیت بررسی و تحلیل رفتار انتخاباتی در کشور ما نیز مضاعف شده است. بنابراین می‌توان با تجزیه و تحلیل و شناخت الگوها و تحلیل‌های ارائه شده در کشورهای دیگر و بهره‌گیری از آن‌ها به تحلیل دقیق‌تری از رفتار انتخاباتی شهروندان در داخل دست یافت. با توجه به این که نظام جمهوری اسلامی بر مبنای جمهوریات و مردم‌سالاری دینی شکل گرفته است اهمیت بررسی انتخابات در کشور انتخاباتی دوچندان است. این در حالی است که این حوزه مطالعاتی در ایران چندان عمق پیدا نکرده و عمومی نشده است. کشورهای جهان سوم از جمله ایران به دلیل ورود دیر هنگام به سمت دموکراسی و انتخابات و شرایط نامساعد سیاسی کمتر به سمت مطالعات مربوط

به شناخت رفتار سیاسی و انتخاباتی حرکت کرده‌اند. در ایران مطالعات رفتار انتخاباتی به دوران انقلاب اسلامی و بعد از جنگ تحمیلی برمی‌گردد. از این رو ضرورت پرداختن به چنین موضوعی به خصوص در مراکز دانشگاهی، بیش از پیش احساس می‌شود.

از طرفی دیگر انتخابات دهم ریاست جمهوری به‌عنوان یکی از حره مشارکت سیاسی کمتر مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. این پژوهش انتخابات ریاست جمهوری دهم با دیدی جدید می‌نگرد. بنابراین با توجه به این‌که در ارتباط با این موضوع تحقیق و پژوهشی صورت نگرفته، از نام پژوهش حاضر به پر نمودن خلأ پژوهشی موجود کمک می‌کند. هدف این کتاب نقد یا تأیید احمدی‌نژاد و رقیب اصلی‌اش موسوی نیست، بلکه در پی تحلیلی علمی از منظر انتخاب عمومی که رویکرد اصلی مورد قبول راست جدید به لحاظ روش‌شناسی است، می‌باشد.

جهت سازمان‌دهی منطقی فصول در باب‌ها، نخست در فصل اول چارچوب‌های تئوریک این کتاب که شامل نظریه انتخاب عمومی و عقلانی است مورد بررسی قرار می‌گیرد. سپس در فصل دوم به عوامل تأثیرگذار بر رفتار رأی‌دهندگان اشاره می‌شود. در فصل سوم نیز به فرایند انتخاباتی ریاست جمهوری دهم و چرایی پیروزی احمدی‌نژاد پرداخته می‌شود.